UNITED STATES
HOLOCAUST
MEMORIAL
MUSEUM

Ukrainian Museum-Archives of Cleveland
Displaced Persons Camp Rare Book Collection

Item in Public Domain or an Orphan Work:

The United States Holocaust Memorial Museum Library respects the copyright and other intellectual property rights associated with the materials in its collection and makes good faith efforts to locate copyright owners. According to the Library's knowledge, the Library may make this title publicly available for reasons including but not limited to: the title is in the public domain or the title is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact the USHMM Library by phone at 202-479-9717, or by email at reference@ushmm.org.

~~550~~. 2847

ДЕКЛАРАЦІЯ

УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

1394

ОУН
НА ЧУЖИНІ, 1947.

З ТЕЗ ЖОВТНЕВОЇ (1945 р.) КОНФЕРЕНЦІЇ ОУН

УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ І НАДАЛІ ЛИШАЄТЬСЯ ОДНИМ З НАЙВАЖЛИВІШИХ ПИТАНЬ СВІТОВОЇ ПОЛІТИКИ. УКРАЇНА БУДЕ ГОРІТИ ВОГНЕМ НЕСПОКОЮ ТАК ДОВГО, ДОКИ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД НЕ СТАНЕ ГОСПОДАРЕМ НА ВЛАСНІЙ ЗЕМЛІ. МОСКВА Й СССР ЗАГРОЖУВАТИ БУДУТЬ ЕВРОПІ І СВІТОВІ ТАК ДОВГО, ДОКИ БУДУТЬ ПАНУВАТИ НАД УКРАЇНОЮ, І НАВПАКИ, - ЇХНІ СИЛИ МОЖНА ДОКОРІННО ПІДІРВАТИ ЧЕРЕЗ УСАМОСТІЙНЕННЯ УКРАЇНИ. - ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ - ЦЕ ВИВЕРШЕННЯ ТИХ ВЕЛИКИХ ПОЛІТИЧНИХ І СУСПІЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ, ЯКІ ТЕПЕР РОЗГОРТАЮТЬСЯ. ВІЛЬНА УКРАЇНСЬКА ДЕРЖАВА - ЦЕ СИМВОЛ ТРИВАЛОГО СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЛАДУ ТА ОСНОВНЕ ЗВЕНО ЗДОРОВОГО УКЛАДУ МІЖНАРОДНІХ СИЛ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД СТОЇТЬ СЬОГОДНІ В ТЯЖКІЙ ВОРОТЬБІ ПРОТИ СССР, ЗМАГАЮЧИСЬ ЗА СВОЮ ВОЛЮ, ЗА ВИЗВОЛЕННЯ ІНШИХ, ПОНЕВОЛЕНИХ МОСКВОЮ, НАРОДІВ, ЯК ЇХНІЙ СОЮЗНИК, ТА ЗА ТВОРЧІ І МОРАЛЬНІ ВАРТОСТІ ЛЮДИНИ. СВОЮ БОРОТЬБУ ВЕДЕ УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД СИЛАМИ ПОЛІТИЧНИХ УГРУПУВАНЬ, ЩО СТОЯТЬ НА СТАНОВИЩІ САМОСТІЙНОЇ СОБОРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ, У ТІСНОМУ СОЮЗІ З ІНШИМИ, ПОНЕВОЛЕНИМИ МОСКВОЮ, НАРОДАМИ.

ЧЕРНЯВСЬКИЙ

Б О Г Д А Н О В А С Л А В А

Стогне Київ старий, аж здригається,
На Подолі луна розлягається,
Всюди дзвони гудуть
І гармати ревуть,
І гукає поспільство завзято...
В славнім Києві свято.

Суне з міста народ лава-лавою,
Бо йде в Київ Богдан, вкритий славою.
Із походу верта,
Поминає міста,
Йде у Київ старий із чужини -
В саме серце Вкраїни.

Не огонь по шляху розгоряється,
Гей, то військо йде, наближається.
Суне військо здаля,
Стогне мерзла земля,
Корогви гомонять... А на чолі
Їде влюбленець долі.

Ніби лев степовий, ситий славою,
Що шаблями придбав під Пилявою,
Побратимів своїх,
Леопардів грізних,
В Золотії Ворота з собою
Він веде з поля бою.

До Софії іде не хвалитися,
Вкупі з людом усім помолитися,
Що минулась війна
І неволя страшна -
Ті кайдани злих утисків панських
Впали з рук християнських.

І дзвіниці гудуть, аж хитаються!
А Богдан у Софії вклоняється.
І співають попи...
В вікна сонце снопи
Золотого проміння вкидає.
Гетьман... сам промовляє...

"Не дарма морем кров розливалася,
Білим трупом земля укривалася, -
Дорога то ціна...
Та минулась війна, -
І немає ніде в цій хвилині
Більш рабів на Вкраїні!"..

нннннннннн

С В Я Т О Д Е Р Ж А В Н О С Т И

"Славний от славних... благородний от благородних каган наш Владимер...единодержець бив землі своей,покорив под ся округния страни,ови миром,а непокоривия мечем".

Тут лежить нерушима скрижаль Нації,заповіт і дороговказ поколінням і вікам.Залізний Тризуб,здвигнений на Київських горах,сліпучий знак Маестату і Влади.

Щоб світити на шлях княжим воям,як ітимуть "взяти Червенські городи" та "іспити шеломом Дону".

Щоб стріляв "за рани Ігореві" половців Галицький Ярослав Осмомисл і кривавився за ці гори Данилів тисяцький Дмитро.

Щоб осяяти шлях на Корсунь і Зборів "зацного Богдана,мудрого гетьмана","Монархи Русского",що захотів "хвалебним воїнским предков наших іти торем".+)

"Вирву весь нарід руський з лядської неволі... досить у мене буде вигод і багацтва в моїй землі,в моему князівстві... Скажу іншим: сидіть і мовчіть... а Україна козацкая да будет!"++)

Ось він - вершок того полум'я,що ним вибухнув козацький вулкан. Нове світло Володимирової держави для нових віків.

"З поведенія славного блаженной памяти антецессора (попередника) моего,Богдана Хмельницького, -- запалюється Петро Дорошенко, - того порядку научилемся і зичилем,жеби,як за его гетманства,так і тепер за моего уряду,аби било едино стадо і един пастир".

Щоб Україна "в нероздільності предбиваючи,единого всегда у себе міла гетмана,заживаючи древніх своїх і старожитних во всем прав і вольностей".

"Не допустіть горкой муки
Матці своїй болш терпіти!
Нуте врагов,нуте бити!" -

кличе "ілюстріссімус Домінус Мазепа" - "Риму козацького сивий Марс".

Щоб "поставити нашу країну в той державний стан,в якому вона була перед польським володінням при своїх природніх князях і при давніх правах і привілеях,що значать вільну Націю".

"Квітень не всує спалахнув у січні,о,імператоре мідних літ!"

Бо Богданову булаву із старечих рук Мазепи перейняв палкий Орлик. Булаву того,хто,як він пише,"утворив з України незалежне князівство". Бо ж..."від 1649 р. до наших днів її визнала,як князівство,ціла Европа..."

+) З "Універсалу Хмельницького" у Самійла Величка: "Сказаніе о войні козацкой з поляки...".Літопис ХУП-ХУШ стол.

++) За мемуарами Мясковського.

+++) Орлик. Вивід прав України.

І в темряві кінця 18 ст.смолоскип державної ідеї несе граф Капніст,що 50 літ пізніше загорівся він полум'яним Шевченковим духом -

"Вставайте,кайдани порвіте!"
"Встане Україна і розвіє тьму неволі".

"Встане славна мати Україна,
Щаслива і вільна,
Від Кубані аж до Сяну ,річки
Одна неподільна", -

підхоплює Франко.

"...Прийде час,і ти огнистим видом
Засяєш у народів вольнім колі,
Труснеш Кавказ,впережешся Бескидом,
Покотиш Чорним морем гомін волі".

І той час прийшов. "В огні її окрадену збудили..." Над скривавленою землею,над камінною твердинею Києва залопотіли жовто-блакитні прапори.

"Від нині Українська Народня Республіка стає самостійною,від нікого не залежною,вільною,суверенною Державою Українського Народу..."

Від нині во єдино зливаються століттями одірвані одна від одної частини Єдиної України - Західньо-Українська Народня Республіка (Галичина,Буковина,Угорська Русь) і Наддніпрянська Велика Україна...

Від нині є єдина незалежна Українська Народня Республіка".

"Від нині нам майбутнім поколінням
Зіркал до уст не треба прикладати

Від нині мови вчать народ
Мовчазні і грізні гармати".

Це покоління переможе.

"Впертість,як кров,пливе в жилах людей цих,міцних,тяжкостопих, світиться знаком тризуба уся ця земля.Горнами чорними воль розпалюється знак цей,

І все страшніший,величний,огненний,палючий

Сходить над краєм,як дивна планета", -

СОНЦЕ УКРАЇНСЬКОЇ ВЕЛИКОДЕРЖАВИ.

ВИДИТЕ ГОРИ СІЯ? ЯКО НА СИХ ГОРАХ
ВОЗСІЯТЬ БЛАГОДАТЬ БОЖІЯ.

(Св.Андрій Первозванний про Київ,
за Іпатським літописом).

СЕ ДИВНО МИ...ОЖЕ СМЕРД (селян) ЖАЛУЄТЕ І ЇХ КОНЬ,А СЕГО НЕ ПОМИШЛЯЮЩЕ,ОЖЕ НА ВЕСНУ НАЧНЕТЬ СМЕРД ТОЙ ОРАТИ ЛОШАДІЮ ТОЮ І ПРИЇХАВ ПОЛОВЧИН,УДАРИТЬ СМЕРДА СТРІЛОЮ,І ПОЙМЕТЬ ЛОШАДЬ ТУ І ЖЕНУ ЄГО,І ДІТИ ЄГО,І ГУМНО ЄГО ЗАЖЖЕТЬ; ТО О СЕМ ЧЕМУ НЕ МИСЛИТЕ?

Князь Володимир Мономах.(З Київськ.літопису).

ЄВГЕН МАЛАНЮК

ДО ПОРТРЕТА МАЗЕПИ +)

Це відчути,вчитатись в це треба,
Розчинитись єством в цім сенсі:
Іллюстріссімус Домінус Мазепа,
Дукс когортіс запорозієнсіс.++)

Срібна чуприна,чоло пророче.
Ні,не порожній зір Ніоби, -Ж++)
Зимні телескопічні очі
Бачать майбутнього буряні доби.

В панцир закуто груди і плечі,
Тінню за ними - спалені крила.
Серце юне і тіло старече
Пурпур і бронза окрили.

Риму козацького сивий Марсе!
Чули століттями,віщий гетьмане,
Гул погребовий полтавського маршу
Крізь Петербургу отрутні тумани.

Квітень не всує спалахнув у січні
О,імператоре мідних літ, -
Вічна пам'ять плечам владичим,
Що обіймали блакитний міт.

+) За "Вістником".++) "Найясніший пан Мазепа,Вождь Запорозьких когорт" - один із титулів гетьмана.+++) Міфічна постать,мати,що через пиху втратила своїх дітей.

ІМІЮ НАДІЮ НА ШАБЛЮ ПО БОЗІ
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ.

Іже убо за отчу подвизался славу,
Безсмертним слава вінцем увінчает
главу. (Милость Божія).

НЕ ТОЙ СЛАВЕН, КОТРИЙ МНОГІ ЛІЧИТ СТАДА,
НО ІЖЕ МНОГИХ ВРАГОВ СВОЇХ ШЛЕТ ДО АДА.
("Милость Божія").

У ВОГНІ ПЕРЕТОПЛЮЄТЬСЯ ЗАЛІЗО В СТАЛЬ, У БОРОТЬБІ ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ НАРОД У НАЦІЮ! Євген Коновалець.

ДВА ГРАНІТНІ СТОВПИ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

(22 січня 1918 та 22 січня 1919 р.)

Від трагічного бою під Полтавою московський імператорський орел - символ пануючої московсько-загарбницької верстви, - впивався своїми кігтями в живий організм українського народу. За словами Шевченка, він кожного дня довбав йому ребра та вибирав серце, цебто старався знищити самі основи його національного буття.

Стогнала Україна в кайданах страшної неволі. На місце свободолюбивих форм Української Держави, прийшла деспотично-поліційна система чужих чиновників та сатрапів московського імперіялізму. Українські селяни стогнали під ударами канчуків поміщиків, насаджуваних з ласки московських царів. Їхні спини гнулися від надлюдської, важкої панщизняної праці, а українські села заливала нужда та темнота. Багатства української землі пливли до чужої метрополії, а український робітник, працюючи понад сили, змушений був нерідко шукати праці на далекій чужині. Інтеліґенцію примушувано всіма засобами до того, щоб вона була погноєм для чужої культури та щоб вирікалася свого меншого брата, щоб вона вирікалася свого народу.

І Шевченко був саме тим, який у своїх творах змалював усі страхіття й жорстокість національного та соціяльного поневолення України Москвою. Він із скарказмом представив цю систему, що побудована була на поту, крові та кістках трудового народу. І він був тим, який на тлі нашої національної руїни 19 століття, кинув прожектор світла та дороговкази боротьби за визволення всього українського народу.

Але й геніяльність Шевченка не могла зразу вилікувати всіх ран покаліченого та послабленого національного організму та вичистити всю отруту, якою затруєно українське серце. І до вибуху першої світової війни, яка пожарами запалила протиріччя світу, блимали тільки слабі вогники, які віщували майбутнє полум'я.

Тоді, коли рання весна 1917 року загриміла великими громами революції в Петербурзі, над Україною появилася барвиста веселка національного відродження. Повільний процес зросту національної свідомости, під впливом полум'яних слів нашого національного пророка - Тараса Шевченка, культурної, суспільної та політичної праці наших каменярів, страхіття війни, що примушували застановитися над питанням - для кого та в ім'я чого, пожежі палаючого світу, підняли Україну з історичного прострочення до творення свого нового життя.

Відмінно від московських земель, де революційні події розгорталися на соціяльному тлі, на Україні на перший плян висувалося питання власного державного будівництва, бо тільки національно-державне відокремлення від Москви могло розв'язати всі питання, які чекали розв'язки на Україні. Це відчуття лежало глибоко у народніх масах, воно лежало також у підсвідомості української інтеліґенції, що її розбурхані хвилі революції висували до керма суспільно-політичними проце-

сами. І ті національно-державницькі елементи були так сильні,що були спроможні проломлювати льоди всяких соціялістичних утопій,нежиттетворчих доктрин та намули накинутого неволею сервілізму. І тоді, коли на вулицях Петербургу лунали кличі про соціяльні реформи та соціяльну перебудову імперії,на вулицях Києва відбувалися могутні віча з домаганням автономії для України. Серед військових частин фронту та запілля ішов могутній процес українізації,що з сірої маси вояцтва виділяла українських селян,зденаціоналізованих українських робітників та старшин - українців,які часом забули мову своїх предків, і творила полки Української Армії.

Але від стихійних маніфестацій до справжньої самостійности та суверенности держави ще далеко. Держава,в повному розумінні цього слова,повстає щойно тоді,коли дана спільнота визволиться від неволі духово,коли розітне сукупність духових і політичних причин,які склалися на його поневолення.Самостійна держава здвигається тоді,коли в осередку могутнього бажання за нею широких народніх верств,стають тверді будівничі,що мають плян,форму та цементують повстаючу будову. В їхніх руках формується у могутню волю стихія народніх бажань,формується вісь державного будівництва. І тих будівничих перший час іще не було.Їх круг зору затемнювали ще минулі століття неволі,вони блукали в морі чужих суспільних концепцій,бо не було ще часу,щоби залізні закони життя дали їм свою лекцію,щоби час розбив їхнє своєрідне "дводушіе",та в великому горінні зцементував їх самих.Може навіть і не думали представники українських організацій Києва,що об'єднаються 7 березня 1917 року в спільну організацію під назвою Українська Центральна Рада,на чолі з проф.Михайлом Грушевським,що їм доля судила бути тими,хто закладатиме стовпи Української Держави.

Могутній вогонь національного відродження розгортався все далі. Він захоплював щораз нові й нові шари народу. Ще недавні стихійні та принагідні демонстрації перемінювалися в організовані з'їзди,що почали забирати голос у суспільних,військових та економічних питаннях. У них ембріональний осередок майбутньої Української Держави - Українська Центральна Рада - почала набирати все більше виразної форми центрального тіла суспільно-політичного життя. Через перший Український Конгрес ,що відбувся між 6-8 квітня 1917 року,вона своїми впливами поширилася на більшість української території. Перший Український Військовий З'їзд визнав Українську Центральну Раду єдиним правосильним органом,що мав вирішати всі справи,які стосуються України. Перший Всеукраїнський Селянський З'їзд,що відбувався в Києві від 28 травня до 2 червня 1917 року,доповнив Українську Центральну Раду своїми представниками.

У парі з тим,як розростався та мцнів ембріон Української Держави, ширшав і його політичний виднокруг,зміцнювалася твердота його вимог до тодішнього російського Тимчасового уряду. Ще кілька тижнів тому це були тільки скромні побажання,але по другому Всеукраїнському Військовому З'їзді,що відбувався в перших днях червня 1917 року,який доповнив Центральну Раду військовими депутатами,по його закінченні, появився Перший Універсал Української Центральної Ради до українського народу. В універсалі наведено категоричну вимогу до Тимчасового уряду й закликано український народ до будови власної держави на українських землях.

"Коли Тимчасовий уряд, - писалося в універсалі, - не може дати ладу у нас,коли не хоче разом з нами стати до великої роботи,то ми

ПЕРЕД НАМИ ВЕЛИКІ ЗАВДАННЯ СУСПІЛЬНОГО Й ДЕРЖАВНОГО БУДІВНИЦТВА, ТОМУ КОЖЕН ПОВИНЕН ОДДАТИ ВОЛЮ, ДУШУ Й РУКИ НА СЛУЖБУ ЦЬОМУ ДІЛУ. МИ ПОВИННІ ВІДДАТИ НА ЦЕ ВСЮ НАШУ ЕНЕРГІЮ.

ГОДИНА ПОВИННА БУТИ ЗА ДЕНЬ, ДЕНЬ ЗА МІСЯЦЬ, БО ТІЛЬКИ ТАКИМ ЧИНОМ ОСЯГНЕМО СВОЄЇ МЕТИ! Симон Петлюра.

самі повинні її взяти на себе. Це наш обов'язок перед нашим краєм і перед тими народами, що живуть на нашій землі. І через те ми, Українська Центральна Рада, видаємо цей універсал і оповіщаємо: від нині самі будемо творити наше життя".

Перебравши на себе завдання керівної влади на Україні, Українська Центральна Рада переорганізувалася дня 15 липня та утворила український кабінет міністрів, під назвою Генерального Секретаріяту, а сама перейняла функції Українського парляменту.

Даремно протестували проти перших кроків українського державного будівництва нові представники імперіялістичних традицій царської Росії - всякі соціялісти та кадети, згуртовані в Тимчасовому уряді. Український революційний феномен потрясав самою столицею недавньої імперії Романових - Петербургом. 25 червня відбулася в Петербурзі потужна маніфестація 75 тисяч українських вояків та робітників, які домагалися здійснення вимог Української Центральної Ради в справі автономії. Під її враженням кадети - ярі представники московського імперіялізму - уступають з Тимчасового уряду та по цьому виходить декларація московського уряду, який погоджується на українські вимоги. Рівночасно з тією декларацією, Українська Центральна Рада видає свій другий універсал, в якому вона повідомила про згоду з Тимчасовим урядом, про організацію Центральної Ради та завдання, які вона ставить собі на найближчий час.

Та мир з Тимчасовим урядом не тривав довго. Позбувшися неприємного враження могутньої демонстрації, представники московського імперіялізму почали робити всі заходи в тому напрямі, щоби якнайбільше обмежити засяг впливів Української Центральної Ради та Генерального Секретаріяту. Це ставало причиною до постійних непорозумінь. Незадоволені були другим універсалом також українські народні верстви, що вважали його перечеркненням мрій та надій українського народу. Розбуджений самостійницький гін двигає могутньою хвилею український нарід до храму власної Суверенної Держави.

Черговий бій розгортається за Українські Установчі Збори - за Українську Конституанту. Осягнувши автономію, що її постанови безперервно використовував Тимчасовий уряд для постійного втручання в українські відносини, український народ став перед самим центральним питанням державного будівництва: хто має бути суверéном життя українського народу - сам український нарід, чи ним має далі по-своєму господарити московський нарід. Руба стало питання самостійности України...

В час,коли за питання суверенности українського народу відбувався змаг між Українською Центральною Радою та Тимчасовим урядом, наступив у Петербурзі державний переворот. Уряд Керенського повалили большевики,підрвавши за собою народні маси гаслами про негайний мир,про передачу всієї землі селянству,про передачу всіх заводів робітництву та всіма демагогічними кличами,на які могла здобутися большевицька облудна пропаганда. На місце Керенського вступив на престол московських сатрапів Ленін-Ульянов.

Перебрання влади большевиками в Петербурзі та домашня війна,яка розгорнулася на Московщині,стали безпосередньою причиною в справі нового кроку по лінії українського державного будівництва.Громадянська війна,що розшалілася в корінних російських містах,перекидалась на фронт,і в українських міста,а зокрема в Києві прийшло до зудару між прихильниками обох урядів. Україна ставала перед обличчям громадянської війни чужого елементу за чужу форму влади... Анархія військ,відступаючих із фронту,поєднню грабунків та насильства заливала край... Серед таких обставин 13 листопада 1917 року Українська Центральна Рада перебрала повноту влади на Україні. Генеральний Секретаріят доповнено шістьма членами,Генеральним Секретарем для військових справ призначено Симона Петлюру,а кілька днів пізніше Українська Центральна Рада проголосила Третій Універсал,яким Українська Народня Республіка ставала самостійною державою в федерації з іншими народами Росії.

Даремні були надії Української Центральної Ради на мирне співжиття з новим московсько-большевицьким урядом.Дарма,що Центральна Рада видавала найбільше радикальні закони,які зносили нетрудову власність на землю,запевняли всім працюючим восьмигодинний день праці, - большевицькі орди з середини та ззовні підмінували основи Української Республіки. Під покришкою шумної фрази "Долой буржуазію!",провадилася різня українського населення та грабунок українського бугілля,руди,хліба,цукру,що їх тисячами вагонів висилано на корінні московські землі. Ленін-Ульянов ставав гірним переємцем традицій московських царів...Шумні соціялістичні кличі були тільки фразами,які мали прикрити ногий імперіялізм та нові грабунки...

І тоді,серед бурі Української Революції, піднявся величезний могутній стовп Української Держави - Четвертий Універсал Української Центральної Ради,проголошений дня 22 січня 1918 року.Це був гранітний стовп,який своєю волею,зусиллями та кров'ю викували найкращі сини українського народу. На ньому вогненними літерами записано:

ХАЙ КОЖНИЙ,ХТО ХОЧЕ БАЧИТИ УКРАЇНУ ВІЛЬНОЮ,ДАСТЬ СВІЙ ТВОРЧИЙ ВКЛАД У ЗБІРНІ ЗУСИЛЛЯ НАЦІЇ,В СВІДОМОСТІ, ЩО ПЕРШ ЗА ВСЕ НАША ДУХОВА СИЛА,ЖЕРТВЕННІСТЬ І НАЦІОНАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ЗРІЛІСТЬ ЗАВАЖАТЬ НА ДАЛЬШОМУ РОЗВИТКУ ПОДІЙ,ЩО ГРЯДУТЬ!

Андрій Мельник.

"Від нині Українська Народня Республіка стає самостійною,під нікого не залежною,вільною,суверенною Державою Українського Народу". На ньому записано черговий акт підступного нападу московських імперіялістів на Україну: ..."Петроградське правительство народніх комісарів виповіло війну Україні,щоби повернути вільну Українську Республіку під свою власть,і посилає на наші землі свої війська - червону гвардію,большевиків,які грабують хліб у наших селян і без ніякої заплати вивозять його в Росію,не зоставляючи навіть зерна, приготовленого на засів,убивають невинних людей і сіють усюди анархію,вбивства та злочин.

Ми,Українська Центральна Рада,робили всякі заходи,щоб не допустити до тієї братовбивчої війни двох сусідніх народів,але петроградське правительство не пішло нам назустріч ,і веде далі криваву боротьбу з нашим народом та Республікою".

Четвертий Універсал Української Центральної Ради був висловом волі українського народу - самому та по своїй волі порядкувати своє життя,волі,яка жевріла полум'ям у серцях мільйонів українських людей. Це означало,що Україна перестає бути периферією якогось сусіда,а стає рівнорядним чинником у колі вільних народів.Це означало, що Українська Держава в огні та бурі революційних подій осягнула свою державно-правову самостійність.

Осягнувши власними зусиллями свою самостійність,молода Українська Держава ставала перед питанням свого зцементування та розбудови. Ще не вистарчало крови,яку досі пролито на вулицях українських міст у боротьбі проти біло-московських та большевицьких загарбників. Мусіли прийти нові жертви - нова кров і новий багряний цемент,бо вже таким є український геополітичний простір,що в ньому самостійність треба здобувати та закріпляти власною кров'ю...

Вдержання та розбудова Української Держави вимагали збірних зусиль усього українського народу,всіх станів та всіх земель.Бо не може вдержатися держава тоді,коли поодинокі землі ведуть свої окремі зовнішні політики,коли на території одного народу є кілька, - хоч би навіть і власних, - урядів та армій... Це розпорошує національні сили та послаблює національний організм і ставить самостійність на базу хитких,короткотривалих зовнішньо-політичних спекуляцій. Тому складовою частиною державної самостійности народу мусить бути соборність його духових,політичних,військових та матеріяльних зусиль. Без соборности на ділі й самостійність є тільки її частиною в силовому та територіяльному розумінні. І до великого граніт-ного стовпа Вільної Суверенної Держави Українського Народу мусіла прийти соборність українських земель,соборність Української Держави.

Ще рік мусів український нарід блукати на роздоріжжях,ще рік мусів гартуватися політичний розум наших тодішніх політичних провідників,ще рік полум'я любови мусіло виявлятися у героїчних вчинках українських армій,поки з них виріс другий гранітний стовп Української Держави - її Соборність.

І другий раз,в обличчі нового наступу большевиків та останніх приготувань до нього московсько-большевицького уряду,дня 22 січня 1919 року на Софійській площі в Києві відбувся акт з'єдинення Західньо-Української Народньої Республіки з Українською Народньою Республікою в одну Суверенну Народню Республіку. При великому здвизі народу та війська,в присутності представників чужих держав,пред-

ставники Західньо-Української Республіки обмінялися одвітними грамотами з Верховною владою Республіки.

Акт злуки стверджував урочисто Універсал такого змісту:

"В імені Української Народньої Республіки проголошує Директорія всьому українському народові велику подію в історії нашої української землі... Від нині зливаються в одно віками відділені одна від другої частини України, Галичини, Угорщини і Придніпрянська Україна в одну Велику Україну. Сповнилися відвічні мрії, для яких жили і за які вмирали найкращі сини України. Від нині є тільки одна независима Українська Народня Республіка. Від нині український нарід, увільнений могутнім поривом своїх власних сил, має тепер змогу з'єднати всі старання своїх синів для утворення нероздільної, независимої Української Держави на добро та щастя робочого народу".

В СВОЇЙ ХАТІ СВОЯ ПРАВДА,
І СИЛА, І ВОЛЯ!
Тарас Шевченко.

Що ж то за нарід, коли не дбає за свою користь і не попереджає видимої небезпеки? Такий нарід нікчемністю своєю уподібнюється справді несвідомим тваринам, що ними гордують усі народи.

ГЕТЬМАН ІВАН МАЗЕПА
(За "Історією Русов").

БУДЬТЕ МУДРИМИ, ЯК ЗМІЇ,
БУДЬТЕ СТАЛИМИ В БОРНІ!
Гр. Чупринка.

...В ЄДНАННІ СИЛА,
В ЄДНАННІ - УСПІХ ПЕРЕМОГ,
БО РОЗТІЧ - ВСІХ НАДІЙ МОГИЛА,
ПУСТЕЛЯ СІРА БЕЗ ДОРОГ.
О. Олесь.

Братіє і дружино! Уже нам нікамо ся діти, І волею, і неволею стати противу. Да не посраміми Землі Руської, но ляжем костію ту. Мертві бо сорома не імамо.

КНЯЗЬ СВЯТОСЛАВ ХОРОБРИЙ
(З Київського літопису).

МИХАЙЛО НОВЕСЕЛЕЦЬКИЙ

ДВАДЦЯТЬ ДРУГЕ СІЧНЯ

Знова гряде цей день у радості трагічній,
Коли народній глузд,віками паралітик,
З чуттям низів живих зіллявся
І кинув в світ "паленого" паперу звиток.

Знова гуде величний спомин
По світлих,міцних днях,
Коли святі кличі свободи
Зродилися під брязк замків гармат.

Знова гряде блискуча сяйвом мить,
Коли в урочистих словах "від нині",
Осяяні палким вогнем невдалої Полтави,
Живим,новим,відродженим стремлінням,

З хаосу міркувань,злудливих тактик,
Ми вийшли в чисте,вільне поле,
Де нам поставлено новий варстат,
Де мусимо рішати швидко,сміло.

Знова велике свято - великого міцного слова,
І слова цього чистий,рівний друк.
Омочено в криваву багряницю;
Тому воно завжди керма народніх рук.

Від нині нам майбутнім поколінням
Зеркал до уст не треба підставляти -
Ми живемо! І грізний волі подих
Чуть і в залізних тюрем гратах.

Мільйонів наших "хочу" затятий шепіт,
І навіть там,в бліднім Соловок жаху,
Тремтить у люті дикій кат,
Бо чує неминучість краху.

Ми живемо. В рові,що біля Бупрів,
Тече ворожа злість піниста.
Народ криваво віддає нові,все нові жертви.
Їх дим жене вперед.Вже бачиться дорога чиста.

Вже нині мови вчать народ
Мовчазні і грізні гармати,
У стріли їх,шукаючи живого в мертвім,
Вслухається народ,не лиш співець натхнених віршів,

Гряде великих згадок день,
Живий сучасним чином і майбутнім,
І терпкий жаль по втраті України,
У музиці нових геройств стихає й глухне.

ХОЧУ БО КОПІЄ ПРИЛОМИТИ КОНЕЦЬ ПОЛЯ ПОЛОВЕЦЬКОГО,С ВАМИ,РУСИЧІ,
ХОЧУ ГЛАВУ СВОЮ ПРИЛОЖИТИ,А ЛЮБО ІСПИТИ ШЕЛОМОМ ДОНУ.

Князь Ігор Святославович ("Слово о полку Ігоревім").

ШЛЯХИ ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Будівництво Самостійної Української Держави в роки 1917-20 закінчилося нашою поразкою. Молода Українська Держава впала під ударами нових загарбників,які з усіх боків посунули на українські землі. Далекий світ дивився байдуже,як серед тифу,голоду та холоду догоряли останки Української Армії - опори Української Держави.Тодішні переможці мали більше зрозуміння для біломосковських імперіялістів,ніж для справедливого упорядкування Сходу Европи на національному принципі. Україна,на їхній погляд,дуже часто була тільки малим додатком до імперії московського народу. І мало хто з них розумів, що український нарід є під кожним оглядом зовсім відмінною спільнотою від московського народу,та що він хоче творити свої державні форми для свого духа,змісту і стилю життя.

Були також і внутрішні причини упадку Української Держави.Навіть найбільше полум'я Української Національної Революції не змогло протягом такого короткого часу перетопити в кришталь негативні прикмети українського національного характеру,що в'їдалися,протягом століть неволі,в лицарську та державо-творчу вдачу українця. Чужі блискучі метрополії не втратили ще зовсім своєї притягаючої сили на душі тих,що ще недавно були їхніми духовими й політичними невільниками. Дуже негативно на тривкість та силу української державної будови впливали штучно перенесені на український грунт чужі доктрини. Вони викликали серед українських провідників мрії про недосяжні в людському житті ідеали,гнали їх на різні "соціялістичні" експерименти,та не дозволяли скупчити всієї енергії й усіх сил біля власного державного будівництва.Малий досвід політично-державного життя не навчив ще тодішніх наших політичних провідників,що чужі доктрини є тільки висловом потреб та етапу розвою чужих народів,і придатні до наступу чи оборони тієї національної спільноти,яка їх творить.

Жовтнева (1945 р.) Конференція ОУН,яка на початку нової дійсности грунтовно розглядала минулий шлях Українських Визвольних Змагань,щоб витягнути з них політичні та тактичні висновки,причини Упадку Самостійної Української Держави зібрала в кількох основних пунктах:

а) недостатню національно-політичну свідомість українського селянства,робітництва та інтелігенції,а зокрема - українського міста. Недостатньо-розвинений уклад внутрішньо-суспільних сил дуже ускладнював,а в деяких моментах вирішно заважив на висліді боротьби в поодиноких етапах;

б) опанування до і під час війни вузлових суспільних,господарських і політичних артерій в Україні чужонаціональним і ворожим для української визвольної боротьби елементом;

в) традиційні дефекти українського суспільно-політичного життя, що виявилося у формах бунтарства,отаманщини,пристрасних партійних крамол,тощо;

г) відсутність власної суспільно-політичної концепції державности та стратегії визвольної боротьби; розбиття української політичної думки нищівно відбилося на процесі побудови та оборони самостійного державного життя,коли не використано тих творчих сил,що були тоді в українстві;

г) злегковаження значення духової та політичної соборности українських земель,актом 22 січня проголошеної,але не переведеної в життя,коли то на ділі задержано два окремі уряди та дві окремі армії;
д) імперіялістичну,рішучу та підступну,привабливими та національними гаслами замасковану політику большевиків;
е) ворожу до української визвольної ідеї поставу західніх великодержав та їхніх союзників.

Отже,під ударами зовнішньо-ворожих та внутрішньо-розкладових сил упала,здвигнена на короткий час по кількох століттях,Самостійна Українська Держава.Українські землі опинилися розшматовані між кількома займанцями,а Українську Державу замінили "автономії" в чужих державах,фікція нашого державного храму - большевицька УССР (Українська Советська Соціялістична Республіка),чи просто ворожі окупації.

Впала держава,але не припинялася боротьба за неї,і вона йшла безперервно та тягнеться до сьогоднішнього дня. На місце Української Армії прийшли повстанські Комітети та Центри,Братство Українських Державників (БУД), Спілка Визволення України (СВУ) та Союз Української Молоді (СУМ),Українська Військова Організація (УВО) та соборний здвиг українського революційного самостійництва - Організація Українських Націоналістів (ОУН). А побіч тих основних стовпів нашої визвольної боротьби,різні заходи та вперта праця десятків менших політичних груп у рямцях поодиноких займанщин,чи залишки державних осередків на еміграції.

На жертівнику боротьби за визволення,в час між першою та другою світовими війнами,мільйони українців поклало свої життя. Вони гинули від большевицьких пацифікаційних відділів,від штучно організованого большевиками голоду,на каторжних працях заслань та по тюрмах червоних катів та інших окупантів. Чужі держави були не храмом для розвою українського духового та матеріяльного життя,а потужними машинами для його припиняування й винищування українського нарду. Вони були вампірами,які висмоктували кров та піт українських робітників,які забирали плоди праці українських селян та нещадно винищували духово й фізично українську інтелігенцію. Вони були машиною,яка випомповувала всі багатства української землі та населення для потреб чужих метрополій.

І,не зважаючи на ті величезні втрати в людях та майні,на ту нову руїну,яку зокрема большевики створили були протягом свого 20-тиріччого панування на Україні,серед бурі та громів 1941 року почалося нове національне та державне відродження. В час,коли наступаючі на схід німецькі армії не охопили ще в залізні кліщі німецького імперіялізму українських земель,з попелу та румовищ великої руїни забуяло нове життя. На Софії в Києві замаяв знов жовто-блакитний прапор,а в будинку музею,побіч будинку колишньої Української Центральної Ради, вів свої праці підпільно новий український парлямент - Українська Національна Рада,що виникла стихійно з представників населення міста Києва та доповнена була пізніше представниками інших українських міст та земель. Вона справді не проголошувала української держави на хвилях етеру,хоч для того могла мати змогу,але вона була осередком,з якого відроджувалися всі галузі українського життя. Бо не було її завданням формальним проголошенням допомогти німцям здемобілізувати українські частини на фронті,які боролися проти німців,ілюзією заіснування української держави,але здвигнути її від

основ. І Українська Національна Рада була серцем усіх заходів для відродження української культури, української церкви, української адміністрації та різних ділянок господарського життя. Вона підготовляла українські народні верстви для боротьби, яка скоро мусіла розгорітися на два фронти – проти німецького і проти большевицького імперіялізму. І коли ця боротьба розпочалася, то члени Української Національної Ради в Києві були першими, які опинилися в німецьких катівнях, які гинули від німецьких куль та стояли в осередку дальшої боротьби, що в ній судилося українському народові скласти нові гекатомби жертв.

\+ + +

Боротьба українського народу не доведена ще до остаточного кінця. Большевицька Москва, що опанувала майже всі українські землі, старається різними засобами викликати серед українців та серед інших народів світу переконання, що большевики здійнили ідею самостійности та соборности українських земель.

Безперечно, большевики, підо впливом зовнішніх та внутрішніх відносин, мусять поступатися тут і там на користь українського самостійництва. Але чи може бути соборністю приєднування все нових українських земель до московської метрополії? Чи можна назвати соборністю, коли ще навіть сьогодні великі смуги українських земель, що їх найлегше було би об'єднати, лежать у межах Російської соціялістичної федеративної республіки? Чи можна назвати здійснюванням соборности українського населення, коли сотні тисяч українців вивозиться на каторжні праці в центральних московських районах чи в безмежні ліси Сибіру та пустелі Казакстану? Послідовно здійснюється соборність українських земель, але за рахунок розпорошування та винищування українського автохтонного населення!

Подібно стоїть справа також і з самостійністю української держави. Яка самостійність, коли не можна вільно висловити своєї думки? Коли не можна по-своєму молитися Богу? Коли український селянин та робітник гнуться під тягарами надмірної праці та податками на користь Москви? Коли український інтелігент мусить боятися своєї рідної мови? Коли в тюрмах кожного дня червоні кати розстрілюють сотні українських селян, робітників та інтелігенції?..

Так, самостійність, але вона живе в серцях мільйонів людей, спрагнених волі, які ненавидять у своїх душах поліційну систему державного капіталізму. На практиці покищо "самостійність" большевицької Москви господарити українськими багатствами та зловживати українським іменем на зовнішній арені. "Самостійність", над якою повисає, мов меч Дамокля, грізне слово Української Національної Революції!

І перед нами завдання – важке, відповідальне та переломово-історичне: здійснити заповіти обох 22 січнів, заповіти мільйонів людей, що вмирали за наше національне та соціяльне визволення. Перед нами завдання: довести цю боротьбу, що ведеться за буття українського народу, за його найбільші елементарні права, до переможного кінця.

Боротьба з большевицькою Москвою незвичайно важка. Маємо справу з найбільше мілітаристичною державою, озброєною від стіп до голови. Мусимо боротися проти найбільше безпощадної поліційної системи, яка

скупчує в своїх руках усі матеріяльні засоби для нашого національного знищення. Стоїмо перед ворогом,який свою імперіялістичну політику прикриває найбільше шумними фразами про "демократію","соціялізм","поступ","світову революцію для визволення трудящих"... І нерідко виникає тінь сумніву,яка чорними образами кричить: а що можемо кинути в цю боротьбу ми?..

Москва не така сильна,як це стараються представити вислужники Кремля. Червона від крови,імперія стогне від різнородних протиріч і виказує щілини,які можуть поширитися в безодні. Ми мусимо тільки видержати в боротьбі та повести на позиції ворога найбільше пляновий та широкорозгорнутий наступ. На терези великої епохальної боротьби,побіч своєї ідеї,яка є найбільше справедливою та непоборною,мусимо кинути в бій великий досвід української історії,а зокрема - досвід останніх трьох десятиліть проти большевицької Москви.

Чого вчить нас великий досвід часів власного державного будівництва 1917-20 років та пізнішої визвольної боротьби?

Досвід української історії каже,що за кожним правовим актом проголошення власної державности українського народу повинен стояти глибоко продуманий плян державницької політики та і власна збройна сила,яка цей акт буде боронити. Так було на всіх етапах Української Держави,так було також і 1917-20 років.

Отже,Українська Держава повстає,як,зрештою,і кожна інша - не як вислів безпідставних ілюзій про ласку того чи іншого окупанта,але як великі зусилля всього народу,а зокрема - його провідної верстви. І тому повна самостійність української визвольної політики,самостійність,оперта на великій життевій та динамічній силі українських верств,а не розчислювання на зовнішню кон'юнктуру,не спекуляція,що зводиться до продажу одних земель коштом фіктивної обіцянки про свободу та допомогу іншим - мусить бути підставою наших визвольних змагань.

Коли ворог мобілізує проти нас усі сили свого геополітичного простору та нацьковує проти здійснення наших стремлінь усі сили світу,то ми проти нього мусимо кинути всі сили нашої національної спільноти,сили всіх поневолених народів та все,що здорового піднято можна в світі. Тому злочином та катастрофою будуть для нас усякі "блискучі відокремлення",що мають на меті розпорошувати наші національні сили. Кожний чесний українець мусить зайняти те чи інше місце в великому фронті наших визвольних змагань. Всякі доктринерства про тактику,яка має розпорошувати наші національні сили,виступи та дії,які мають відроджувати давно пережиті провінціоналізми,мусять діяти прямо протилежно до наших завдань. Бо соборність - це не тільки великий державний акт у минулому,але в парі з самостійністю нашої дії - основний краєкутний камінь нашої державної будови. Коли не буде соборницької психології,коли не буде соборницького чину, коли ми повернемо до провінціяльної маси галичан,буковинців,закарпатців,волиняків,харків'ян і т.п.,то большевицька Москва може з задоволенням сказати,що її багнети блискуче виконали поставлені їм завдання.

Боротьба українського народу за самостійну Українську Державу мусить розгортатися на всіх відтинках. Вона мусить іти і в краю й на еміграції,та творити одну пляновy цілість. І не можна бути в цьому примітивом та вести боротьбу тільки на одному відтинку,чи

на одній смузі рідних земель. Українські революційні змагання мусять охоплювати всі галузі українського життя та перетинати всі артерії деспотичної імперії. Зовнішній відтинок праці мусить цю боротьбу доповнювати. Він мусить створити передумови для остаточного Збройного Змагання,наставити всіх прихильно до реалізації українського ідеалу. Прикладами тут можуть бути великі гетьмани Богдан Хмельницький та Іван Мазепа,які старанно підготовляли собі зовнішнє поле для своїх внутрішніх кроків.

І,нарешті,ведучи збройну боротьбу,ми не сміємо забувати про формування концепції Української Держави. Історичний досвід учить,що на українських землях може вдержатися держава;побудована на засадах, які відповідають українському географічному та політичному просторові. І як події минулого розтрощили три форми держави,що були побудовані в 1917-20 роках за чужими зразками,так розтрощать і тих,що це будуть старатися робити сьогодні. Українська концепція держави мусить бути проектована на українські потреби та відносини та на наші завдання - здійснити передову роль на грані двох світів. Вона повинна бути н а р о д о п р а в н о ю,а не анархічною, с в о б о д о л ю б и в о ю,а не поліційною, - х р а м о м,де український нарід знайде свою правду та волю.

ВСТАВАЙТЕ,
КАЙДАНИ ПОРВІТЕ!
Т.Шевченко.

Не з мене походить згуба і запустініе України Сегобочной, але з причини властолюбцов гетманов тогобочних і з незгоди, за поводом їх,братії нашої войска городового,а найборзій к тому,з причини монархов російского і полского,на двоє і на троє Україну розділивших.

ГЕТЬМАН П.ДОРОШЕНКО (з листа до кошового С і р к а).

ЛЮБІТЕСЯ ВСІ РАЗОМ,БО КРУГОМ ЗЛІ ЛЮДИ.
КОЛИ СЕРЕД СВОЇХ ЛЮБОВИ НЕ БУДЕ,
ТО ЧУЖІ НАС ПЕВНЕ НЕ БУДУТЬ ЛЮБИТИ,
З ВАШИХ СВАРОК СКОРИСТАЮТЬ,ЩОБ ВАС ВСІХ ЗГУБИТИ.
Ів.Франко.